

Zpráva o činnosti Českého výboru ICOM ve volebním období 2006–2008,
se zvláštním zřetelem k roku 2008

Na konci tříletého volebního období 2003–2005 před vás předstupujeme se zprávou o činnosti
předsednictva Českého výboru ICOM, které pracovalo ve složení :

Zuzana Strnadová (předsedkyně)

Růžena Gregorová (tajemnice)

Vlastimil Vykydal (pokladník)

Michal Beneš a René Klimeš (členové předsednictva).

Jménem tohoto předsednictva vám předkládám zprávu o činnosti za léta 2006-2008.

O své činnosti jsme se vás snažili informovat pravidelně jak na výročních zasedáních, tak
operativně prostřednictvím naší webové stránky, proto se nyní zaměřím spíše na uplynulý rok
2008.

Členské a organizační záležitosti

Členská základna Českého výboru ICOM je v posledních letech stabilizovaná a v obou kategoriích
– individuální i institucionální – dochází pouze k malým výkyvům. V roce 2008 jsme měli 144
individuálních členů, a 49 institucionálních členů.

Předsednictvo Českého výboru ICOM se v průběhu roku sešlo 3 x, jednání probíhala v Brně i v
Praze. Kromě toho jsme uskutečnili několik operativních schůzek dvou- až tříčlenných, naléhavé
záležitosti řešíme průběžně operativními konzultacemi telefonicky či e-mailem. Mgr. René Klimeš
se stará o naši webovou stránku www.cz-icom.cz a průběžně ji aktualizuje, takže věřím, že máte
možnost získávat všechny informace, které potřebujete. Ráda bych při této příležitosti svým
kolegům z předsednictva poděkovala za pružnou a efektivní spolupráci při zajišťování činnosti ČV
ICOM.

Členové předsednictva ČV ICOM jsou zváni k účasti na akcích, pořádaných jinými organizacemi:
především se spolu s kolegou Vykydalem pravidelně účastníme na jednáních senátu AMG, což
nám pomáhá udržovat úzký pracovní kontakt s tímto profesním sdružením. V roce 2008 se opět
uskutečnilo společné zasedání předsednictva ČV ICOM a exekutivy AMG – v těchto jednáních
míníme pokračovat i nadále.

Spolupráce s profesními institucemi

I v minulém roce jsme se mohli opírat o dobrou spolupráci s Ministerstvem kultury ČR, a to
zejména s odborem movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií. Trvalá podpora a vstřícnost ze
strany OMG je pro vlastní činnost Českého výboru ICOM rozhodující.

Již tradičně jsme podpořili uspořádání Konference konzervátorů a restaurátorů s mezinárodní
účastí, která se z iniciativy Komise konzervátorů, restaurátorů a preparátorů AMG a Metodického
centra při Technickém muzeu v Brně konala tentokrát v Příbrami ve dnech 9. – 11. září 2008.
Tentokrát se spolupořadatelem stali zaměstnanci Hornického muzea v Příbrami, finančně
konferenci podpořila též AMG ČR a Středočeský kraj. Program konference zahrnoval řadu
příspěvků, které byly rozděleny do přednáškových bloků dle jednotlivých témat. Většina prezentací
je umístěna na oficiálním webu Komise konzervátorů- restaurátorů. Důležitá je změna, kterou
prošla konference i sborník – počínaje příbramským ročníkem je většina příspěvků recenzována
odborníky, od čehož si organizátoři slibují zvýšení kvality příspěvků.

Katedra UNESCO pro muzeologii a světové dědictví FF MU v Brně již tradičně spolupracuje s
Technickým muzeem v Brně při pořádání muzeologických konferencí. V říjnu 2008 se určitým
vyvrcholením jejich dosavadní spolupráce stala ČV ICOM podpořená konference Muzeologie
na počátku 3. tisíciletí, které se zúčastnilo 94 osob ze tří kontinentů. Kromě vysloveně teoretických
příspěvků převážně domácích přednášejících zde byla představena i arabská, turecká a filipínská
muzeologie. Dle hodnocení organizátorů měla akce vysokou úroveň srovnatelnou s každoročními
zasedáními mezinárodní komise pro muzeologii ICOFOM.

ČV ICOM společně s AMG ČR podpořil také konání XIII. Ročníku mezinárodního veletrhu muzeí v Třebíči. Jeho dějištěm se ve dnech 20.5. a 21.5.2008 stalo trebičské muzeum. Na zámek se sjeli muzejníci z celé republiky, přijeli zástupci 49 institucí. Kromě 17 přednášejících zde bylo ještě dalších 110 účastníků.

Z příspěvků přednesených na 13. ročníku veletrhu, byl vydán reprezentativní sborník. Sborník obsahuje texty od osmnácti autorů, včetně zahraničních. Jednotlivé příspěvky jsou doplněny 1 až 2 fotografiemi od jednotlivých autorů. Součástí sborníku jsou 2 ks CD-ROM

Podpořili jsme i 17. setkání pracovníků českých, bavorských, saských a tentokrát i rakouských a slovenských muzeí, které se konalo ve dnech 7.-9. října 2008 v Chebu..Tématem přednášek a diskusí byla Strava jako interetnický fenomén, název konference byl Stolečku, prostří se. Během měsíce března 2009 vyjde sborník přednášek.

Podpořili jsme rovněž realizaci společného projektu vídeňského muzea MAK a Moravské galerie v Brně „U kulatého stolu s Flavinem Juddem“ – diskusi, která se konala v souvislosti s výstavou „Josef Hoffmann-Donald Judd: Hypotéza“ v rodném domě Josefa Hoffmanna v Brtnici 19. října 2008.

ČV ICOM tradičně přispívá na projekty určené zdravotně postiženým návštěvníkům našich muzeí a galerií – tentokrát se jednalo o hmatovou výstavu o pravěké keramice „Začalo to hrudkou hlíny“ konanou v dubnu a květnu 2008 v Muzeu hl.m.Prahy. Trvalým cílem hmatových výstav v tomto muzeu ješ podpořit integraci lidí s handicapem do tzv. normálního světa. Součástí výstavy byly nejen popisky v Braillově písmu a zvukový doprovod pro návštěvníky se zrakovým handicapem, ale také obrazový a textový doprovod pro vidící.

Český komitét Modrého štítu 2008

V návaznosti na skutečnost, že Česká republika přistoupila v říjnu 2007 k 2. protokolu Haagské konvence, připravil Český komitét Modrého štítu 15. 10. 2008 v Národním archivu seminář, v němž připomněl zásady tohoto mezinárodního dokumentu a přiblížil nově přijatý dodatek. Na tomto základě se pak přednášející věnovali problematice určujících předpokladů pro budování a tvorbu depozitářů a úložišť podle ustanovení této konvence a zkušenostem institucí, které se v poslední době těmito úkoly zabývaly. Do programu semináře byla aktuálně zařazena také zpráva pracovníků Technického muzea v Brně, kteří se účastnili záchranných prací po požáru v Archeologickém ústavu v Mikulčicích. Referáty ze semináře vyslechlo přes 130 účastníků a budou publikovány formou DVD.

V reakci na závažné případy krádeží a škod způsobených v minulých letech v českých archivech a knihovnách připravil ČKMS na leden 2009 (22. a 29. 1.) v Národním muzeu dvakrát seminář k badatelskému režimu v archivech, knihovnách a muzeích. Seminář vzbudil velký zájem, účastnilo se na 250 posluchačů z knihoven, muzeí a státní správy (včetně hostů ze zahraničí). Referát dr. Maška k situaci v muzejních knihovnách bude publikován v časopise Muzeum / Muzejní a vlastivědná práce.

Zástupce ČKMS se ve dnech 6. – 9. 12. účastnil konference národního výborů Modrého štítu v Haagu, na níž byly projednány stanovy, jednací řád a ustanovena – dosud pouze neformálně fungující – Asociace národních komitétů Modrého štítu. ČKMS je jedním z jejích zakládajících členů.

Spolupráce s orgány ICOM

Spolupráce ČV ICOM se sekretariátem ICOM v Paříži je tradičně dobrá a operativní, hlavně díky naší naší tajemnici Růženě Gregorové a vstřícnému přístupu pracovníků pařížského sekretariátu při řešení našich požadavků. Pravidelně se navzájem informujeme o své činnosti a v součinnosti vyřizujeme členskou agendu. Předsedkyně a tajemnice ČV se v červnu 2008 zúčastnily každoročního, tentokrát 71. zasedání zasedání Poradního sboru ICOM v Paříži, který projednává další rozvoj a směřování organizace a vydává doporučení valnému shromáždění ICOM.

Jednání Poradního výboru ICOM se zúčastnil i kolega Vojtěch Blodig , který je předsedou výboru.

Vlastní činnost Českého výboru ICOM

Posláním ČV ICOM je zejména podpora a rozvoj kulturní spolupráce, vědecké práce členů a její propojení se zahraničními programy. Nadále jsme se věnovali činnosti směřující ke zlepšení ochrany kulturního dědictví, zprostředkování poznatků ze zahraničí a rozvoji mezinárodní spolupráce. Podporujeme projekty zaměřené na naše handicapované spoluobčany.

S velkým uspokojením konstatujeme, že naši členové využívají svého členského práva a hlásí se do komisí podle svého odborného zájmu. Zájem členů ČV o práci v mezinárodních odborných komisích ICOM i jejich účast v reprezentativních orgánech těchto komisí se postupně zvyšuje.

Jako každoročně jsme se snažili maximálně využít květnového Mezinárodního dne muzeí k propagaci naší práce. Tradičně rozesíláme tiskovou informaci k tématu, které je pro daný rok zvoleno, v roce minulém to bylo téma „Muzea jako činitelé sociální změny a rozvoje“ a ve spolupráci s OMG MK ČR a AMG vyslovujeme apel na všechna muzea a galerie, aby při této příležitosti umožnila volný vstup do svých expozic a výstav a v rámci možností i obohatila svoji nabídku o doprovodný program. V posledních letech nachází den muzeí odezvu nejen v jednotlivých institucích, ale má i poměrně dobré pokrytí v médiích – informace o něm přináší rozhlas, televize i tisk.

AMG a MK ČR vyhláší u příležitosti Mezinárodního dne muzeí cenu Gloria musaealis. ČV se k nim v loňském roce opět připojil vyhlášením Ceny českého výboru ICOM, která bude udělena letos v květnu. Naším zástupcem v odborné porotě je Mgr. Hana Klimešová. Cenu ČV ICOM uděluje předsednictvo Českého výboru ICOM na základě doporučení poroty soutěže některému ze soutěžních projektů přihlášených do hlavních kategorií, kterými jsou muzejní výstava, publikace a muzejní počin roku. Při výběru laureáta je kladen zvláštní zřetel na ta kritéria a aspekty muzejní práce, které ICOM programově podporuje, tzn. výsledky mezinárodní spolupráce, společné projekty účastníků z různých zemí, projekty s mimořádně přínosným kulturně-výchovným prvkem nebo aktivity zpřístupňující muzea tělesně a smyslově postiženým. V minulém roce cenu ČV ICOM za rok 2007 získal společný projekt Národního muzea, Vojenského historického ústavu a Senátu Parlamentu ČR „Albrecht Valdštejn a jeho doba“ především z důvodu vysoké míry zapojení mezinárodních partnerů do přípravy a realizace projektu.

Prostřednictvím svých členů byl Výbor zapojen i do pracovního týmu k zajištění úkolů spojených se zpracováním Koncepce transformace příspěvkových organizací zřizovaných Ministerstvem kultury. Společným zástupcem ČV ICOM a AMG ČR pro jednání iniciativní skupiny pro přípravu nového památkového zákona byl zvolen ředitel NTM v Praze, Mgr. Horymír Kubíček.

Předsedkyně ČV ICOM byla členkou komise při výběrovém řízení na ředitele Moravského zemského muzea a Slezského muzea v Opavě.

Dále jsme podpořili účast našich členů na důležitých mezinárodních konferencích a jednáních v zahraničí :

Ve dnech 14.-17. 5. 2008 se uskutečnilo výroční zasedání EMF (Evropského muzejního fóra) a vyhodnocení ceny EMYA (Evropského muzea roku) v Dublinu v Irské republice v péči Knihovny Chester Beatty, vítěze ceny EMYA 2002 s podporou tamní památkové rady a Ministerstva pro umění, sport a turismus. Jednání se jako národní korespondentka a reprezentantka ČV ICOM zúčastnila paní doktorka Jana Součková. Nejprve proběhly prezentace muzeí ucházejících se o cenu Evropského muzea roku 2008. Jednání se účastnila patronka EMF belgická královna Fabiola, E. O'Hara, člen parlamentního shromáždění Rady Evropy a zpravodaj pro muzea, celé představenstvo EMF, členové hodnotícího komitétu, většina národních korespondentů a na 170 zástupců soutěžících muzeí. Do soutěže se přihlásilo 60 muzeí z 25 států Evropy, muzeí nově založených nebo komplexně reorganizovaných v posledních dvou letech. – z ČR se soutěže účastnilo Muzeum umění-Arcidiecézní muzeum v Olomouci. Hodnotící komise opětovně konstatovala, že vybraná muzea dosáhla srovnatelné vysoké úrovně, muzea zvláštních kvalit vedoucích k mimořádné návštěvnické zkušenosti a zážitku vyústilo až po hodinách diskusí mezi

komisaři k následující, velice těsné volbě:

Michelettiho cenu pro nejslibnější technické nebo industriální muzeum obdržel Univerzitní muzeum vědy v Coimbre, Portugalsko. Oslovilo komisaře citlivou renovací a úpravou neoklasické chemické laboratoře, promyšleně vybranými interaktivními prvky, bohatým doprovodným programem a vysokým standardem publikací.

Cenu Rady Evropy získalo Svalbardské muzeum z Longyearbyen na Špicberkách, které nabízí neobvyklou a živou prezentaci 400 let svalbardské historie. Uvádí návštěvníky do výzkumu přírody, jeho prezentace podmínek usnadňujících život v Arktidě a světového klimatu provokuje návštěvníky k zamyšlení.

Cena Evropského muzea roku 2008 byla udělena Muzeu umění Kumu v Tallinu v Estonsku. Podle názoru jury je historie muzea zároveň historií země a reflektuje události, které vedly k její nezávislosti. Toto muzeum je vynikajícím příkladem vztahu k návštěvníkům a ilustruje důležitost muzeí a umění v komplexním procesu masové komunikace.

Zvláštní uznání byla udělena pouze třem, a to muzeím, u nichž jury zaujala „svébytná koncepce, inovativní přístup k interpretaci a pozornost k potřebám návštěvníků“. Mezi nominovanými institucemi tak bylo vyzdviženo Muzeum Catharijneconvent v Utrechtu, prezentující dějiny křesťanského umění a kultury (katolické i protestantské) od středověku po současnost se zaměřením na mladé návštěvníky. V regionálním muzeu v Almerii v jv Španělsku ocenili komisaři způsob jakým muzeum představuje exponáty a vědecké údaje v kombinaci s uměleckými instalacemi a filmy. Pro nás je určitě zajímavé, že autorem výtvarného řešení je český architekt Boris Micka, který ztvárnil i Archeologické muzeum v Alicante (vítěz EMYA 2004). Posledním nositelem zvláštního uznání je Muzeum tenisu ve Wimbledonu, které ukazuje vývoj hry od poloviny 16. století až po dnešek – opět za přispění nových technologií; muzeum je plně přístupné zdravotně postiženým a myslí i na nevidomé.

Kolega Lukeš z Národního muzea v Praze se jako zástupce ČV ICOM v dubnu 2008 v New Yorku zúčastnil studijní návštěvy určené pro vedoucí pracovníky univerzit a muzeí zaměřené na získávání prostředků pro kulturní instituce – srovnání evropských a amerických zkušeností včetně porovnání situace „západní Evropy“ a postkomunistických zemí. Inspirativní pro česká muzea je nepochybně americký model muzeí nejen jako „skladů předmětů“ ale více jako živých komunitních center, které veřejnost vnímá jako přirozenou součást svého života, jejíž finanční podporu považuje za zcela normální a nezbytnou.

Kurátorka sbírek nábytku a textilu mgr. Martina Straková z Moravské galerie v Brně se v červnu 2008 účastnila konference mezinárodního komitétu pro dekorativní umění a design ICOM – ICDAD v Chorvatsku v Záhřebu. Přednesla tu příspěvek představující sbírky Moravské galerie v Brně, jejich historii i formy současné způsoby prezentace veřejnosti.

Markéta Vejrostová z MG v Brně se v listopadu 2008 účastnila konference ICOM GLASS v Nancy ve Francii, na které byl prezentován i projekt Moravské sklářství 2. poloviny 19. století.

Kurátor NZM Praha RNDr. Roman Bortel se v květnu 2008 zúčastnil pracovního semináře k projektu A Taste of Europe v Norrköpingu ve Švédsku. Jednalo se o 1. setkání partnerských muzeí a institucí, na kterém byla prezentována tato muzea a jejich témata k projektu – kolega Bortel reprezentoval NZM a téma pivovarnictví. Výstupem projektu by měla být výstava a semináře ve všech zúčastněných zemích.

Kolegové Mgr. Přemysl Reibl a Mgr. Martin Slaba se ve dnech 21.-26.9.2008 zúčastnili XV. kongresu Mezinárodní asociace zemědělských muzeí AIMA v Novém Sadu, zaměřené na činnost národních zemědělských muzeí.

Téhož kongresu se s podporou ČV ICOM zúčastnili i kolegové z Valašského muzea v Rožnově pod Radhoštěm – 1. viceprezident AIMA Ing. Vítězslav Koukal, sekretář AIMA Mgr. Radoslav Vlk a

kurátorka sbírkového fondu zemědělství Ing. Šárka Kramolišová .

Kolega Koukal se v dubnu 2008 účastnil zasedání výkonného výboru Svazu evropských muzeí v přírodě v Den Gamle By a Aarhus v Dánsku. Nejdůležitějšími body byla příprava konference v roce 2009 v Dánsku a následující konference, která se uskuteční na Slovensku a jedna z exkurzí bude do Valašského muzea v přírodě. Byla upřesněna témata pro konferenci v roce 2011 :

- 1) Muzea v přírodě-nové způsoby prezentace kulturního dědictví se zaměřením na vývoj zemědělství ve 20. století se zaměřením na 2. polovinu století ve východní Evropě v konfrontaci s Evropou západní.
- 2) 2) Muzea v přírodě a děti – získávání dětského návštěvníka

Kolegyně Kubešová z MZM v Brně byla účastna mezinárodního setkání badatelů v oblasti rašeliníků a rašelinišť v srpnu na Aljašce v USA.

Kolegyně Gregorová z MZM dokumentovala v Londýně v Natural History Museum London podklady pro velký výstavní projekt ke dvoustému výročí narození Charlese Darwina, kerý bude realizován v Moravském zemském muzeu v roce 2009.

Kolegyně Naděžda Macurová z PNP se v září 2008 zúčastnila konference Mezinárodního výboru literárních muzeí ICOM v italském Pratu nedaleko Florencie.

Mgr. Lubomír Anděl zastupoval ČV ICOM na výroční konferenci ICOM-CIDOC, jejímž hlavním tématem bylo hodnocení dokumentace a elektronizace kulturního dědictví ve světě se zvláštním zaměřením na digitální správu kulturního dědictví.

Kolega Jaromír Hanák z Muzea Brněnska v říjnu 2008 aktivně prezentoval ČV ICOM na 6. mezinárodní konferenci mírových muzeí a válečných památníků, konané Mezinárodní organizací mírových muzeí ICOM v Japonsku v Kjótu a v Hirošimě. Kolega Hanák zde prezentoval multimediální expozici Památníku Mohyla míru ve Slavkově.

Kolega Milan Hlaveš z UPM v Praze se jako člen předsednictva sklářské komise ICOM zúčastnil jejího každoročního zasedání v říjnu 2008 ve Francii. Prezentoval zde přednášku Inspirace českého průmyslového skla v 50. a 60. letech 20. století.

Kolegyně z Muzea města Brna Iveta Černá a Marcela Macharáčková se v říjnu 2008 ve Vigu ve Španělsku zúčastnily konference MUSCÓN 2008, jejímž iniciátorem bylo, jako již po léta Vitra Design Museum.

Mgr. Maria Szadkowska, kurátorka Müllerovy vily z Muzea hl.m.Prahy učinila průzkum archivního materiálu z rodinného archivu Janet Wilson v Yorku ve Velké Británii, který byl použit pro mezinárodní projekt Adolf Loos-Dílo v českých zemích.

Tolik tedy přehled činnosti Českého výboru ICOM v uplynulém roce 2008. Vážíme si vašeho soustavného zájmu o naši činnost a vaší aktivní účasti na ní, vážíme si již zmíněné dobré spolupráce s MK ČR a ostatními profesními sdruženími v ČR i v zahraničí, a upřímně děkuji vám všem. V neposlední řadě patří poděkování mým kolegům v předsednictvu, díky jejichž zodpovědnému přístupu a pracovnímu nasazení je tato činnost možná – jim tedy děkuji jménem svým i vaším.

Zuzana Strnadová, 25. února 2009